СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 90. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 17-го квітня 1940. — No. 90. Jersey City, N. J., Wednesday, April 17, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКА ЗУСТРІНЕ СИЛУ СИЛОЮ

ВАШИНҐТОН. — У прилюдній промові президент Рузвелт заявив, що нині деякі народи стараються силою опанувати інші народи та в той спосіб створити „світові імперії". Колиб так сталося, казав президент, що нападаючі народи хотілиб сколотити спокій миролюбних американських народів, то останні чужу силу зустрінуть їхньою власною силою. А люди, котрі обороняють своєї свободи, звичайно виходять перможцями над тими, що мають панування на увазі, казав президент.

СКАНДИНАВСЬКІ ФІНАНСОВІ ЗОБОВЯЗАННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Скандинавські краї, зокрема захоплені недавно німцями Норвеґія і Данія, мають супроти американських експортерів деякі грошеві зобовязання. Тепер, коли ті краї в руках німців, ці зобовязання опинились під знаком питання. Секретар Морґентав розглядав ту справу і рішив, що колиб ті грошеві зобовязання не були як слід покриті, то вони будуть стягнені з тих фінансових вкладів, які мають в Америці згадані держави, а які з наказу президента „заморожено".

УСПІШНІ КІНСЬКІ ПЕРЕГОНИ.

НЮ ЙОРК. — Минулого понеділка перший раз відкрито в Джемейці кінські перегони, на яких грошеві кінські заклади відбулись під зарядом держави. Відкриття було величезним успіхом, бо напакувалось на ті перегони стільки людей, скільки не було в минулому. Прибуло коло 25,000 цікавих глядачів. Також сума, на яку закладались, була поважна. Та сума досягнула $825,000. Кажуть, що ті перегони на біжучий сезон переступлять суму сто мілїонів долярів. А з того прийде поважний прихід для держави, в формі податків.

МОРАЛЬНЕ ЕМБАРҐО НА СОВЕТИ ЗАТІСНЯЄТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд старається закріпити моральне ембарґо на експорт до Совєтів тих продуктів, які можуть мати воєнне значіння. Анґлія в останніх часах скаржиться, що з Америки Совєти вивозять стратеґічні продукти, головно цину, і везуть до Владивостоку, а звідти через Сибір до Німеччини. Американські власті порішили ще раз вплинути на американських експортерів, щоб вони не продавали тих речей Совєтам.

ТЯЖКО ПОСТЯГАТИ АМЕРИКАНЦІВ У НОРВЕҐІЇ.

ВАШИНҐТОН.—Американський посол до Швеції, Стерлінґ, доносить до департаменту стейту, що тих американців, які перебували в Норвеґії, тепер дуже дяжко здибати, бо внаслідок війни комунікації дуже порозривані.

В Норвеґії жило коло 1,500 американських громадян. Але з них лише 200 захотілиб вертатись до Америки, бо решта вже там подружилась і приросла до ґрунту. Одначе навіть тих 200, що хотілиб вертатись, годі тепер відшукати.

НОВА ПРОМОВА КРОМВЕЛА.

ОТАВА. — Новоназначений американський посол до Канади, Кромвел, виголосив чергову політичну промову, в якій гостро натаврував змагання деяких держав до економічної самовистарчальности, чи „автаркії". Кромвел говорив, що це не прямує до добробуту людей, тільки до державної сили, а з черги до воєн. Попередня промова Кромвела, в якій він гостро натаврував тих американців, які дуже відгороджують себе від європейської війни і не хочуть іти на поміч аліянтам, викликала в Америці бурю протестів, а навіть була натаврована секретарем Голом. Кажуть, що ця чергова промова вже не викличе протестів.

ЩЕ ПРО ЯПОНСЬКУ ФЛЬОТУ.

ВАШИНҐТОН. — Адмірал Старк зізнавав перед конґресовим комітетом морських справ і говорив, що Японія додала до своїх десятьох тяжких бойових кораблів найновішої конструкції щонайменше нових вісім. Крім того вона має відповідне число менших морських бойових одиниць і далі їх гарячково будує. Вона хоче зробити світові несподіванку, казав Старк. Супроти того він висказував думку, що Америка мусить добре на морі зброїтись, щоб та несподіванка не заскочила Америки.

ПРОВОКАТОРСЬКА РОБОТА.

НЮ ЙОРК. — На процесі „фронтовців" зізнавав знову свідок прокуратури, тайний аґент Ф.Б.І., Деніс Ґіл, і казав, що він, вкрутившись до організації „християнського фронту" і добившись там до провідної ролі, купував нераз набої для вправ у стрілянні, які переводили члени згаданого фронту, ніби для революційних цілей. Ці гроші, з черги, діставав він з фондів Федерального Бюра Аґентів.

АНҐЛІЯ ВИРОБЛЯЄ НАЙЛОН

Італійські фабрики шовку й шовкових виробів немало зажурені появою нового штучного препарату, котрий названо „найлон" і котрий може легко заступити шовк. Дехто називає його синтетичним шовком.

Як подає орґан британського хемічного промислу, цей „найлон" виробляють тепер уже в британських фабриках. Є він таксамо тривалий і еластичний, як італійський шовк, при чому задержує краще теплоту.

Робить він теж велику конкуренцію штучному шовкові, що зветься рейон.

ДИТЯЧІ ЖАРТИ ПРИЧИНОЮ НЕЩАСТЯ

Чотирнадцятеро шкільних дітей, що їхали в понеділок на шкільному омнибусі в Роковей Бічу додому, були покалічені підчас зударення ґусто набитого омнибусу з мостовим цементовим стовпом. Дітей треба було відставити до шпиталів.

Візник омнибуса заявив поліції, що причиною нещастя були дикі жарти ґромадки хлопців, котрі потручували себе взаємно в повнім омнибусі, поки вкінці звалилися на нього й вибили йому з рук кермове колесо. Через те він не міг запобігти зударенню.

З 14 відставлених до шпиталів дітей 8 треба було оставити там на дальше лікування.

Поліція робить дальші розсліди над відкриттям винуватців.

ЗНАЙШЛИ ТІЛО СПІЛЬНИКА БАНДИТА

В землі коло пливацького ставку в готелі Лох Шелдрейк Ін у Лох Шелдрейк, у повіті Соливен, у стейті Ню Йорк, знайдено тіло Ґаймена Юрана, фабриканта одіння й спільника відомого бандита Луїса „Лепкі" Бухгальтера, що недавно ставав на суд, обвинувачений нюйорським прокурором Томасом Дюїєм.

Тіло виконано під керуванням бруклинського прокуратора О'Двайера, що розсліджує тепер бруклинський убивчий синдикат. Прокураторія припускає, що Юрана вбито в 1938. році, щоб йому не дати станути з зізнаннями перед Дюїєм.

СМЕРТЬ ПІДЧАС ОПЕРАЦІЇ ВІД ВИБУХУ ҐАЗУ

Підчас операції пані Донкен Донбер Сотфен у шпиталі Словна в Ню Йорку експльодував у ґумовім бальоні тиснення ґаз, котрого вживається до знечулення недужого („анестетик"). Оперована жінка померла.

Цього роду випадки вибуху трапляються дуже рідко й прокураторія зарядила негайно розслід, хоч припускають, що це чистий припадок.

Жертва нещасливого випадку мала 31 літ життя й прийшла до шпиталю, щоб її зробили дрібну операцію.

ПРОДУКЦІЯ ВОВНИ В АЛБЕРТІ

Минулого року обстрижено в Алберті 479,200 овець і одержано 4,025,000 фунтів вовни; тим чином кожна вівця дала 8.4 фунта вовни. В 1938 р. обстрижено 478,6000 штук овець і одержано 3,892,200 ф. вовни, або 8 ф. від кожної вівці.

МЕДВІДЬ УБИВ ЛОСЯ ОДНИМ УДАРОМ ЛАБИ

Геролд Парнел, лісовий ренчар з Ловет (Канада) знайшов дві милі від містечка Ловет тулуб лося, якого вбив медвідь одним ударом лаби, вдаривши його в карк. Опісля тягнув він убитого звіра яких 300 ярдів від місця вбиття до краю берега ріки.

Трепери доносять з тих самих околиць, що ловля чернобурих вивірок є вповні задовільна, а ціни за їх шкіри є досить високі. Також появляються в тих околицях численні лісові вовки, а полювання на них поплачується з огляду на високу урядову винагороду за їх убиття, що виносить $20. В дистрикті Ловет зловив недавно Петро Габов золотого вірла. Розпросторті його крила виносять від кінця до кінця 6 стіп.

ЖІНКИ НІМЦІВ ХОЧУТЬ ЗНОВУ БУТИ БРИТІЙСЬКИМИ ПІДДАНИМИ

Британський секретар домашніх справ подав оноді в британськім парляменті, що ті жінки, котрі втратили своє британське підданство через подружжя з німецькими підданими, можуть віднайти тепер його назад через подання відповідної просьби. Багато жінок користають з цеї нагоди.

Уряд обчисляє, що в Анґлії є тепер коло півтори тисячі британських жінок, подружених з чужинцями з ворожих країв.

ПРИСЛУЖИВСЯ

О. М. МекМилен з Порт Артур у Тексасі звільнив скорість свого автомобілю, щоб узяти на нього двох проґульковців. Ці всіли до авта, але казали йому негайно висісти й поїхали далі самі. Він пішов дорогою до міста. По дорозі він знайшов свій автомобіль, покинутий при дорозі. Одначе злодії забрали ключі й він не міг ним їхати. Він знову забрався йти пішки до міста. Повідомлена ним поліція забрала його на поліційне авто й повезла до його авта. Та авто знову пропало. Пізніше його знайдено в недалекому місті Бомонті.

ДЮЇ ПРОТИ ВІЙНИ.

ІНДІЯНАПОЛІС. — Томас Дюї, можливий кандидат на президента, заявив, що він хоче, щоб усі це знали, що він є відтісні проти якоїнебудь втручання Америки до европейської війни, і то безпосереднього, чи посереднього.

УКРАЇНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ВИДАВ НОВИЙ ПОКЛИК.

ЖЕНЕВА. — Комітет Українського Червоного Хреста звернувся до швайцарського громадянства з проханням допомогти кількадесятьом тисячам українських полонених у Німеччині та тисячам утікачів зпід большевицької влади. Тих останніх є в одній тільки Краківщині коло десять тисяч. Комітет вислав уже допомоги полоненим у Німеччині та вбогим українським дітям у Польщі.

НА ЧАТАХ.
Великий обсерваційний бальон французької армії недалеко коло лінії Мажіно, стоїть надутий ґазом і вижидає приказу піднестися догори для обсервації противника.

БРИТІЙЦІ ЗАНЯЛИ ПІВНІЧНУ НОРВЕҐІЮ

ЛОНДОН. — Британська фльота знищила всі німецькі воєнні кораблі, що були в норвезькій пристані Нарвік, і висадила на сушу британські частини, що заняли пристань і околицю. Німецькі війська подалися в гори, де матимуть як ворогів з одного боку наступаючих британців, а з задів норвезьких вояків і населення, що не визнає німецької окупації. Назагал усі є тої думки, що для тих німецьких частин нема виходу. Лишається здача, або певна смерть. Одночасно подають, що британці висадили на беріг більші сили і в інших північних пристанях Норвеґії. Далі твердять, що година за годиною відходять з Анґлії до Норвеґії нові кораблі з транспортами війська й амуніцією. Здобуття Нарвіка має те значіння, що звідти легко заняти славні копальні залізної руди, що є положені недалеко в Кіруні, в Швеції. Але це тільки на випадок, колиб німці займали Швецію.

НІМЦІ ДЕРЖАТЬСЯ НА ПОЛУДНІ.

СТОКГОЛЬМ. — Ціла полуднева частина Норвеґії, враз зо столицею Осльо і такими пристанями як Берґен і Трондгєм, є в руках німців. Супроти того, що німцям надходить постійна допомога, можна надіятися, що вони там якийсь час удержаться. Тоді зачнуть певно робити з Берґену налети на Анґлію. І в тому найбільша небезпека для Анґлії. З того заключають, що аліянти будуть старатись усіми силами звільнити Норвеґію з німецької окупації.

ЙДЕ ДОПОМОГА, КАЖЕ НОРВЕЗЬКЕ РАДІО.

СТОКГОЛЬМ. — Радіо взиває норвезький нарід видержати і стояти по стороні аліянтів, витати британське військо як своє рідне і слухати анґлійських командантів як своїх. Радіо запевнило людність, що аліянти вже допомагають норвежцям з цілою силою.

ПРИЗНАЮТЬ УТРАТИ.

БЕРЛІН. — Німецькі воєнні комунікати підкреслюють великі німецькі перемоги в полудневій Норвеґії, але признають, що треба було німецьким частинам забиратися з пристані Нарвік і околиці. Комунікат дає до пізнання, що треба числитися з тим, що ціла північ буде занята аліянтськими військами. Тільки додає, що це не матиме „стратеґічного значення".

НЕ ВИПОВІЛИ ВІЙНИ НОРВЕҐІЇ.

БЕРЛІН. — Німеччина не виповіла формально війни Норвеґії. Вона тільки заявила, що „охороняє край перед британською інвазією". Та норвезький король видав до народу відозву, якою взиває нарід ставити німцям опір. На те німці відповідають, що „королеві дають злі поради". Разом з тим вони настали новим прем'єра для Норвеґії. Є ним тепер Інґольф Елзер Крістензен, що був за останніх 11 років ґубернатором провінції Осльо. Він прийшов на місце націстівського симпатика майора Квіслінґа.

ОЧІ ЗВЕРНЕНІ НА ВЛАДИВОСТОК.

ЛОНДОН. — Статистика виказує, що від часу, як Німеччина повзяла нові воєнні кроки в Европі, надзвичайно зріс імпорт у совєтській пристані Владивосток на Далекому Сході. З того заключають, що ці імпортовані продукти призначені головно для Німеччини.

ЩО ЗРОБИТЬ ІТАЛІЯ?

ЛОНДОН. — Аліянти скріплюють сильно фльоту на Середземному морі. Бояться, щоб Італія нагло не відступила від невтральности і не пішла до війни. Стурбовані тим, що цього року вона дуже скоро зарядила „весняні маневри" фльоти.

НОВІ „ДОКУМЕНТИ НІМЕЦЬКИХ ЗВІРСТВ".

РИМ. — Польська амбасада оголосила нові „матеріяли про німецькі звірства в Польщі". Кажеться в них про „замикання костелів, ховання людей живцем, мордування ксьондзів і дітей, висилку до концентраційних таборів і т. п."

„СОВЄТСЬКА УКРАЇНА" ПРО ҐАНДІЯ.

МОСКВА. — „Совєтська Україна" лає індійського провідника Ґандія за те, що шукає порозуміння з анґлійцями. Каже, що він це робить тому, що є представником дрібної промислової буржуазії.

ҐІТЛЕР ЯК „СПЕЦІЯЛІСТ".

ЖЕНЕВА. — Д-р Карло Буркгард, що був у Данціґу Високим Комісарем Ліґи Націй, розповідає про свої розмови з Ґітлером перед заняттям німцями Данціґу і розвалення Польщі. Стверджує, що Ґітлер те все заповів. А рівночасно давав Буркгардові до пізнання, яка Німеччина тепер сильна, не зважаючи на те, що й інші держави узброєні. Коли йде про зброєння, то він спеціяліст, а не інші, казав Ґітлер. Запевнив Буркгарда, що Німеччина має і матиме більше літаків і летунів ніж Франція й Анґлія разом, та що протилетунська оборона краще зорганізована в Німеччині ніж деінде в світі.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІДГУКИ ПОНАД ОКЕАН

Вістка про наїзд Данії й Норвеґії зелектризувала американський уряд. Урядники департаменту стейту робили поза урядові години. Відбувалися ріжні конференції. Президент Рузвелт поспішив зо своєї палати в Гайд Парку до Вашинґтону на наради зо своїм кабінетом. У ґазетах появилися частини урядових звідомлень про цей наїзд з боку американської посолки в Норвеґії, пані Гаримен. Потім самий президент виступив з публичною заявою, що мала на ціли зясувати становище уряду Злучених Держав до цеї важної події.

Департамент стейту, як це є його обовязком, дбав передовсім за те, як добути з нападених країв американських громадян, що там тепер перебувають. Американська посолка малювала труднощі евакуації під обстрілом. Президент Рузвелт старався висказати в тій справі провідні ідеї, якими він думає керуватися в своїй політиці на будуче.

Президент осудив наїзд Данії й Норвеґії без ніяких застережень. Для нього наїзд цих країв Німеччиною є насильною й мілітарною аґресією проти малих і безправним уживанням грубої сили. Він підчеркує не лише безправність цього наїзду, але і його загрозу для цивілізації. Для нього Данія й Норвеґія це краї, що зискали собі пошану й признання не лиш американського народу, але всього світу, бо ці дві держави все придержувалися найвищих мірил державної й міждержавної поведінки. Якщо цивілізація має далі жити в світі, говорив президент, то світ мусить признавати права малих держав до незалежности, до незайманности території, а їх права до самоуправи мали би признавати їх більше потужні сусіди.

Як можна догадуватися, президент Рузвелт не ждав, щоб його осуд знайшов прихильний відголос у тій державі, котру він своїм висказом осуджує. Як видно вже з перших відгуків німецької преси, для німецької преси й уряду відголос американського президента про Німеччинику є не висказом голосу американського народу, але висказом особистих симпатій президента Рузвелта, його сильних проанґлійських симпатій.

В цьому становищі німецька преса й німецький уряд, котрого опінії висказом являється преса, є точне повторення становища цісарської преси з часів першої світової війни, коли то й німецький уряд і німецька преса осуджували кожний протест тодішнього уряду Америки не як вислів американського народу, але як вислів особистих проанґлійських симпатій тодішнього президента.

З висказів теперішніх американської преси видно, що президент Рузвелт висказав справді почування подавляючої більшости американського населення. Отже Німеччина ще раз поповняє грубу помилку, з котрої колись може прийти для неї дуже болюче пробудження. Голос президента й преси показують, що Америка хоче задержати в теперішній війні невтральність, але не будуть вони цього робити без застережень і при всяких умовинах; з цих голосів видно, що в світі можуть легко зайти події, які можуть заставити Америку заняти до війни інакше становище.

МОЯ ПОДОРОЖ ДО РІДНОГО КРАЮ

(Подала гром. Катерина Баган з Пітсбурґу, Па.).

День 4-го липня 1939 р. залишиться мені в памяті до смерти. Того дня, по довгих роках розлуки, я приїхала до рідного села, щоби побачити родичів, котрі за той час уже дуже постарілись, а також своїх сестер, словом рідню і знайомих. Це була дуже радісна хвиля. Здавалося, що все мене витає. Не лише люди, але поля, луги, дороги, хати. Все ніби усміхаєтсья до мене і говорить: „Витаємо тебе, сестро! Ми раді, що по довгих роках розлуки ти таки про нас не забула і прибула з далеких країв іще раз нас побачити". Мовчки, з притишеним серцем, дивилась я на те все і боялася заговорити: ану, може це тільки сон, а не дійсність!

25. липня. Я вже трошки прийшла до себе і впевнилася, що це не сон, а дійсність. Так я знаходжусь у ріднім краю, і то в родиннім селі, в тій милій хатиночці, в якій я виросла. Ах, яка це мила хатка! Нема в ній тих дорогих меблів, що їх має майже кожна американська хата. Нема мягких диванв, а лише проста лавка, стіл і постіль! А всетаки, якаж вона чудова, яка мила!

10. серпня. Так скоро час біжить і вже скоро я мусітиму знов вертатись до Америки, бо маю там таких, що ждуть на мене. Тішусь невимовно, що таки відвідала рідний край, родинне село і пізнала своїх людей. Буду задоволена з цього аж до смерти. Уже відчуваю, що буде мені жаль їх покидати, бож їду до розкошей, до „неба" в порвнянні з їх життям і лишаю їх самих у ріжних недостатках і неволі. Бож волі вони не мають. Переконуюся, що польська влада знущається над ними. От каже мені брат, що коли Карпатська Україна впала під ударами мадярських наїзників, то місцеві поляки в нашім селі — їх є з 40 родин — зробили домовину і написали на ній „Карпатська Україна". І так везли її через ціле село, співаючи „вічная память". Щож мали наші українці робити? Мусіли терпіти ті насмішки та кпини. Але в душі тільки ждали цеї хвилі, коли вони зможуть заспівати те саме Польщі.

15. серпня. Пізнавши як слід своїх односельчан-українців, я побачила, що вони не ті, якими я їх покинула. Вони стали культурніші, розумніші, інтелеґентніші та набрали правдивого українського духа. Там, де колись, іще за мене, стояла коршма, тепер гордо пишається читальня „Просвіти". Бачу, що по тяжкій щоденній праці, коли прийде неділя, ціле село йде „відпочивати" до читальні. Мені аж дивно стало, як міг нарід за тих пару літ так дуже поступити вперед. Раз у неділю я стрінула на вулиці хлопчика, що кудись біг. Питаюся: „А ти куди, Андрійку?". „До цитальні", відповідає. „А щож там буде в читальні?", далі питаюсь. „Будуть цитати про Шевченка", відповідає хлопчина. „А хтож то той Шевченко?" „А ви не знаєте?" — відповідає він здивовано. „Та його вже нема, він умер за Україну. То був великий український чоловік, він писав вірші. Йому забороняли писати, в арешті тримали. Коли йому принесли чаю з цитриною, то він чай випив, а цитрину видушив і писав нею, бо йому не давали атраменту, ні олівця. А ви не знаєте нічого про нього? Ходіть, послухаєте".

Направду, я заплакала, як почула ту відповідь. Але плакала з радости. Хоч поляки мучать наш нарід, то бачу, що він таки орґанізується і поступає вперед. Переконуюся, що чим більше його мучать, тим більше він ґартується.

21. серпня. Була у Львові три дні й бачила бідних українських інвалідів, що перебувають там уже більше як 20 літ. Багато серед них без ніг і рук. Бачила одного, котрого ворожа куля поцілила в личчя і від того йому кинувся рак. Ох, який він рідний! Передавав поздоровлення для американських українців та дякував від себе і від своїх товаришів, що ми звідсіля посилаємо їм жертви. Кожний цент, післаний українцями звідсіля, облекшує та осолоджує їм життя. Щойно тепер я добре пізнала й зрозуміла, як мало ми в дійсности їм помагаємо! Вони віддали своє здоровля, ціле своє щастя, для свого народу. А ми так скупо їм відплачуємося за те! Серед нашого американського добробуту ми таки часто забуваємо за страшні терпіння наших братів.

Була я і в Рідній Школі. Переконуюся, що вона існує виключно завдяки жертвам української суспільности. Польські школи утримує держава за гроші, стягані з податків цілого населення. Але українці мусять самі собі оплачувати „Рідну Школу". Та ще поборювати великі переслідування польської влади і тремтіти, щоб і цеї школи не замкнули. З людей стягають такі ріжні данини і податки, що життя дуже важке. Коли місцевому українському громадянинові прийдеться зложити жертву на українську школу чи на іншу народню ціль, то часто впрост мусить собі від уст віднімати. На Рідну Школу йдуть підмоги з Америки. Але в порівнянні з потребами „Рідної Школи" наші жертви дуже малі.

26. серпня. Була в Перемишлі і хотіла купити білет до Франції, бо, їдучи з Америки, висіла я у французькій пристані. Але мені сказали, що границі позамикані, бо буде війна з Німеччиною.

28. серпня. У нас нині мобілізація, забрали до війська від 21 року до 42-го. Серед українських новобранців такий настрій, що видно, що ніхто з них не хоче йти воювати в обороні Польщі. Хлопці не сумували, а навіть були чомусь радісні, що війна розпочалась. Не знаю чому. Мабуть вірили, що те все вийде на добро українцям. Лише декотрі жінки плакали, а мені ставало трохи смішно, бо хлопці, як ішли до війська, то ось так співали: „Гей до войска, любий брате, до войска, до войска, та так будемо воювати, щоби пукла Польска!" Скільки гіркоти мусіло нагромадитись у серцях тих людей, що укладали ті слова! Хоч неми відплачувалися за терпіння!

5. вересня. Направду, я тут мушу подякувати Богу і сказати, що вірю, що Він є. Нині вернулася я з Варшави. Їздила туди до американського консуля, думаючи, що може якось мене вишле до Америки, але консулля вже там не було. Зате я побачила, як розгортається війна. На першого вересня німець видав Польщі війну в 11. годині. А в першій пополудні вже добре бомбардував Варшаву. Нищив мости, стації і поїзди. Бомби падали, як дощ. Того самого дня, як казали поляки, на фронті відступили на пять миль. В Люблині ми мусіли висідати з поїзду, бо німці кидали на поїзд багато бомб, при чому вбито коло 300 людей. Ми знову всіли до поїзду, переїхали пару миль і знов висідай. Тут німець кинув на стацію знову кілька бомб. Начислили, що вбив 525 людей. Коли таке діється на моїх очах, то як не дякувати Богові, що дозволив мені вийти ціло з того нещастя? Звідти я вже пішки пішла в рідні сторони. Зробила 27 миль. А тепер тішуся, що зайшла щасливо додому. В рідній хаті лекше буде вмирати, колиб уже до того прийшло.

7. вересня. Нині було досить страшно. Більше як сотка літаків летіла через наше село, але бомб не кидали. Тільки здавалося, що немов уже цілий світ валиться, так від того гуку, що його робили літаки.

8—9 вересня. Щось недобре коло поляків. Так виглядає, бо від нас уже втік поліційний постерунок. Коли втікали, то поліцаї забрали з села майже всі коні. Були чогось дуже недобрі, так, начеби програвали війну. Люди кажуть, що німець уже забрав Краків.

10. вересня. Наші українські люди стали веселіші. Нема польської влади в селі. Кажуть, що німці вже у Перемишлі. Два наші хлопці, що сиділи за політичні провини в перемиській тюрмі, вже вернулись додому. Сказали, що їх випустили німці.

11. вересня. Вчора вечором було трохи страшно. Німець уже зайшов до нашого містечка, Фельштина, віддаленого три кільометри від нашого села. Там поляки почали стріляти до німців, а ті підпалили місто. Згоріло 37 хат. Щастя, що того дня не було сильного вітру, а то й наше село було би пішло з вогнем.

Нині ходило багато українських людей дивитись до Фельштина на німецьке військо. Треба признати, що німці відносились до українців добре. Один офіцир виголосив по українски промову до зібраних українців і казав, що вони не прийшли нарід поневолювати, але визволяти. Люди зраділи, як це почули, а деякі то таки плакали з радости.

15. вересня. Нині я довго стояла на гостинці і приглядалася до тих хлопців, що верталися з польського концентраційного табору, з Берези Картузької. Кажуть, що це найстрашніша польська тюрма та що з неї верталось тепер понад 10,000 вязнів. Між вертаючими я бачила молодих і старих, сільських хлопців, інтеліґентів, як священиків, учителів, адвокатів і т. д. Усіх їх поляки мучили за те лише, що були добрими українцями. Один священик розказував, що йому приказували роздягатись до нага й так ставати до відправи Служби Божої. Це вони робили для кпин, на сміх. Але які це некультурні сміхи і кпини! Він відсидів 3 і пів року. За той час стільки натерпівся, що казав, що мабуть відпокутував перед Богом усі гріхи і за себе і за всю рідню, та що коли помре, то на другім світі не матиме жадної покути. Один адвокат розказував, що що дня їх зганяли на подвіря, уставляли в ряди та приказували зриватись, або падати на землю. Кожний раз тяжко їх побивали. Опісля заганяли назад до бараку і давали снідання, що складалося з замішаного ґрису. Розказував син одного лікаря зо Стрия, що його товариша так мучили, що він дістав сухоти і помер. Перед смертю кпили собі з нього і питали, чи ще тепер хоче України. Як розповідають, то він відповів, що „радіє, що вмирає за Україну і що прийде пора, коли впаде польська тюрма, а встане Україна". Тіло його зламали, але духа не могли зламати.

16. вересня. Поляки у нашім селі — є їх 40 родин — зібралися в одній хаті, щоби помолитися, щоб їм Бог урятував Польщу.

17. вересня. Нині я знову стояла при дорозі і приглядалася до тих українців, що вертаються з тюрем. Жаль дивитися на молодих хлопців: бідні, обдерті і знищені. Лиш по очах можна пізнати, що колись були гарні і здорові. Тепер це були молоді старці.

20. вересня. Нині в селі вибирали уряд. Не вийшов ні один поляк. По всіх домах виніють жовто-блакитні прапори. Люди співають патріотичні пісні. Велика радість по селі.

Звертаючись до місцевих поляків, які дошкулювали немало нашим місцевим орґанізаціям за польської влади, сільські хлопці співають їм таку пісеньку: „Чи ви, ляхи спали, чи ви, карти грали, що ви свою Польщу німцеві віддали? Ви не спали, добре воювали, та ваші офіцири Польщу прогуляли".

Всюди панує українська мова. Нарід український віддихнув, радіє. Та чи довго так буде?

26. вересня. Чомусь наші люди посумніли. Кажуть, що німці уступають, а йдуть большевики. Одні жиди радіють, думаючи, що їм буде краще.

27. вересня. Нині свято, і то празник у нашім селі — Воздвиження Чесного Хреста. Але воно не виглядало на свято, бо того дня було трохи війни. Німці вже уступили, а Совети ще не прийшли. Польські військові частини, що ховались досі по лісах, так десь коло 140 вояків, вдерлись у наше село. Вони знали, що в селі вже нема жадної влади. Розтаборились у селі, а наші люди набрали великого страху. Хтось дав знати до Самбора, до команди, а там уже були Совети. Приїхала ціла компанія червоноармійців. Почалася стрілянина. Полягли кілька людей з польського і совєтського боку. Але вкінці поляки мусіли піддатись, бо їх було замало, щоб опиратись.

Хто його знає, що булоб сталося з селом, якби так було не закінчилось. Польські вояки відносились дуже ворожо до наших людей. Саме такі польські відділи, що ховались по лісах, разураз нападали на українські села і немилосерно знущались над українцями. Поляки кажуть, що це українці винуваті, що поляки війну програли. Деякі села польські вояки спалили, а людей вирізали в пень. Таке сталося з одним селом у повіті Турка. Один хлопець, що вернувся з польської війни, казав, що він у тім селі бачив сотки трупів, які валялись по вулицях, без одежі. На плечах поляки повирізували їм свастики. Може поляки булиб зробили те саме з нами?

(Кінець буде).

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У „Повідомленні в справі Конгресу Американських Українців", яке було надруковане на 1-шій сторінці вчорашньої „Свободи", надруковано через помилку „уповажені представники чотирьох українських центральних орґанізацій". має бути: чотирнацятьох.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(24)

— А чомуж то тих привілеїв нікому не показують?

— Ото й ба. Бо в Речі Посполитій, мов на ярмарку, всяк по свойому торгує, один одному перебиваючи. Король своє, пани своє, наші старшини, прости їм Господи, своє, а ми стоїмо мов дурні, порозз'являвши роти.

— Ненавиджу я того Барабаша! — сказав Тиміш.

— Та бо й варто! Стара нездара. Ніби й наш по кості, та панським салом обріс.

— А ти того пана, що з батьком прийшов, знаєш?

— Знать не знаю, та бачив його в Варшаві й тут бачу. Все з паном сотником. Ніби товариші вони собі зо школи, чи щось таке. Привітний, політичний панок, та чорт його знає.

— Всі вони одним миром мазані — відрубав Тиміш.

— Та видно, що їх біда притисла, коли з пуздрами возяться.

— На чорта нам ті пуздра!

— Всеж таки цікаво булоб глянути, що в тому новому пуздрі — бунтував Павло.

— Коли латинські письма, то я їх всеодно не розберу.

— До нас вони, буває, пишуть по нашому. Та це, мабудь, не самі папери.

— А що?

— Може знаки які, може клейноди? Чує моя душа, що не самі папери та перґаміни.

— Вернемось додому, то й заглянемо в пуздро — рішив Тиміш.

— А пан сотник не випарить?

— Як схоче.

В заїзді було ґамірно й глітно. Почтові козаки пана сотника зраділи, побачивши Тимоша, ніби вже вік не бачилися. Навипередки припрошували Тиміша, щоб залишився з ними. Тиміш був не від того, але таємниче пуздро не сходило йому з голови. Він мусить заглянути до нього, хочби мав цілу ніч не спати! Хіба, що батько сам отворить і покаже.

Поки вибрали з тарантасу, що треба, було зовсім темно й при хвіртці до горішнього міста мусіли отвирати скриньку й частувати вартових, щоби, чого доброго, не примусили пізних гостей залишити шаблі на вартівні. Звичай був такий та й часи були непевні. Зате вже пахолок з вартівні довів їх зо смолоскипом до кватири.

Тут, очевидячки, не дуже то їх дожидали. Молодий чура звинувся й приніс чарку та закуску від жидів, а того, що Тиміш з Павлом принесли з Подолу, стало вже на справжній бенкет. Запіканка й сливянка, риба сушена й копчена, вуджене мясиво, мід мов олива й солодкі паляниці та колачі з миґдалами й корінням, до решти розброїли серце й підбили піднебіння пана Любовицького.

Пан сотник, як і годиться господареві, більше всього наливав гостеві та припрошував, сам пючи зрідка, небагато й балакаючи. Налле чарки, цокнеться, кине ніби з нехотя питання, а там уже тільки слухає та на вус мотає все, про що пан канцлер не вспів чи не хотів оповісти.

Колиж пізною ніччю пан сотник з Тимошем, чурою й Павлом, що освічували дорогу, відпроваджував гостя до Лаври, то знав уже все, що йому знати було треба. Не знав зате Тиміш, що було в тому таємничому пуздрі й коли вертався з батьком на кватиру, не витримав:

— Тату! — смикнувши пана сотника за полу, почав Тиміш.

— Що, синашу?

— Скажи, будь ласка, тату, що є в тому пуздрі, що ти приніс?

Сотника наче оса вжалила. Вдарився рукою по шапці й прискорив кроку. Тиміш ледви настигав.

— От тобі й на! Кватира незамкнена, ще яка біда влізе!

(Дальше буде).

НОРВЕЗЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ НА МОРЮ.

З ДНЯ

КЕПСЬКЕ „ЧАСУВАННЯ".

Є серед українців люди, які кажуть: „Пощо виступати гостро проти німців? Німці нам покищо нічого злого не зробили. Правда, вони покинули нас лихій долі у випадку Карпатської України і західньо-українських земель. Але вони мусіли так поступити, щоб рятувати свою власну шкіру. Чейже годі вимагати від когонебудь народу на світі, щоб дбав більше про чуже добро, ніж про своє. Годі за те винувати німців. Вони справді полишили нас лихій долі, на власні сили, але вони самі рук не прикладали до того, щоб нас придавити. А це велика ріжниця. Що інше самому давити, а що інше в дану пору відмовляти помочи. Ми маємо ворогів, які вже давно нас давлять за гортанку. Чи треба до них дочислити і тих, які, хоч не спішать нам на поміч, то самі всетаки не помагають нас давити? Вкінці найголовніше: Звідки ми знаємо, що саме німці програють? А що буде, коли вони виграють? Де тоді ми подіємось? Чи не краще в обличчі тих подій заняти вичікуюче становище і ждати, аж справи вияснятьcя в один бік, або другий?"

ДЕ ТУТ ПОМИЛКА.

Таке становище на перший погляд видається льогічне, а навіть розумне. Та по глибокій передумі, воно покажеться фальшивим.

Українці нині придавлені. Вони не мають своєї самостійної держави, в якій вони моглиб узброїтись, укріпитись і сказати: „Ми воювати не хочемо. Будемо ждати, аж справи вияснятьcя, а тоді щойно прилучимося до одного табору, або другого". Ще раз повторяємо: українці придавлені. Їм уже нині треба від інших помочи. А тої помочи українці не дістануть ні з одного боку, ні з другого, коли виразно не скажуть, по чиїм боці вони стоять і з ким хочуть разом боротись до повної перемоги.

ПРИПУСТІМ...

Уявім собі, що українська політика побігла дійсно вказаним вище шляхом і українці заняли вичікуюче становище. Минають місяці, роки. Війна шаліє на всіх фронтах. Кожна нація закривавилась по вуха, форсує війну рештками своєї сил. А українські представники, сидячи в столицях воюючих країв, далі загадково мовчать. Себто, вони кричать, що „нас давлять вороги" і „нам треба волі". „Не буде правди ні спокою на світі, коли український нарід не дістане волі", заявляють вони святочно, але водночас ні словечком, ні навіть натяком, не скажуть, що вони хочуть стати до боротьби поруч з тим народом, якого помочи просять і не хочуть ні натяком натаврувати противну сторону, в нашому випадку німців.

Яку відповідь дадуть чужі політики нашим політикам у такім випадку? Цілком певно, таку, яку ми самі далиб, колиб знаходились у їх положенні.

ЩЕ ОДИН АРГУМЕНТ.

До аргументу, що, мовляв, не слід тепер виступати проти нікого, зокрема проти німців, зачисляють деякі наші політики й те, що під владою німців є багато українців. Якби ми звідсіля добре вдарили по німцях, то ті українці там тяжко потерплиб; їх німці виарештують, а може й розстрілами покарають.

Цей аргумент, як кажуть американці, не видержує води. Ми бачимо, що інші народи, жиди, чехи, поляки, цілком не звертають уваги на те, що їхні брати живуть під владою окупанта, а таки того окупанта поборюють зза границі так, як можуть. На ласку ворога, мовляв, „як ми тут сидітимемо тихо, він там буде ласкавіше поводитися з нашими братами", — ніхто не числить. Під тим оглядом положення українців навіть краще, ніж положення вище згаданих народів. Українці, що знаходяться під владою німців, не можуть особисто відповідати за те, що роблять українці за границею. Колиб одначе так сталося, що вони на тім потерпіли, то трудно. Там, де рубають ліс, падають тріски. Важко припускати, що в той час, коли інші народи кріваляться і не жалують найтяжчих жертв, ми хотілиб здобути волю без ніяких жертв.

НА ЩО ОРІЄНТУВАТИСЬ.

Українська загранична політика, коли хоче терплячому українському народові облекшити його боротьбу за волю, мусить дивитись на те, по котрій стороні лежить інтерес того народу. Інтерес цей не може під теперішню пору лежати по боці тої сторони, яка запризнилася з найтяжчим ворогом українського народу — Советами. Той інтерес, на дальшу мету, не може лежати теж по тім боці, який заявляє, що схід Европи, зокрема його території й економічні добра, належать вцілості до нього.

Той інтерес може лежати по тій стороні, якої інтересом є створити на сході Европи противагу германській расі. Завданням української політики є доказати, що ту противагу українці можуть створити у формі соборної, суверенної української держави. Коли ж українські політики в цих критичних хвилях будуть загадково мовчати і ждати, аж „справи вияснятьcя", то дану сторону хтось інший переконає, що це він зуміє створити противагу німцям. По европейських столицях вештаються вже польські і московські політики.

П-С-н.

ЧИ Й ВОНИ БУДУТЬ ВОЮВАТИ?
Голяндська артилерія на вправах.

ЧУЖОЗЕМНІ ЛЕҐІОНИ В ІСТОРІЇ ФРАНЦІЇ

Чужоземні леґіони, які під цю пору формуються на французькій теріторії, не є річчю новою в історії Франції й французького війська. Перелистовуючи історію французької монархії, ми зустрічаємося — ще в часі середньовіччя — з численними формаціями чужоземних військових частин, які дуже часто, під проводом навіть своїх власних принців крови, беруть участь по стороні Франції в боротьбі з її ворогами.

Першим чужоземним курінем були німецькі піхотинці, яких у 1497. році закликав на свою службу французький король Шарль VIII. Як платені наємники, вони служили вірно цьому королеві аж до часу його смерти. Його наслідник Франсуа I., який провадив війни з Італією та Еспанією, наймає теж на свою службу багацько чужинців, які поруч французьких вояків прославилися на неодному полі бою, перехилюючи нераз в останній хвилині перемогу на бік цього гарячого католицького короля. За панування Катерини де-Медічіс пораз перший появляються у Франції німецькі лицарі, яких кличуть собі на поміч французькі кальвіністи. Одначе, хоч у числі 35 тисяч, вони не можуть встояти проти війська князя де-Ґіза, який їх розбиває й проганяє поза границі Франції в 1587. році.

За королювання Анрі II. існує багато чужоземних частин. Під назвою „старих бенд" вони творять еліту знаменитого пішого війська, яке згодом прибирає імя „леґіону", імя, що й залишиться аж до сьогоднішнього дня.

При кінці 16. століття ми бачимо вже чотири правильні леґіони: Пікардський, Шампанський, Наварський і Пємонтський. Хоч кожний із них не перевищав числа чотирьох тисяч, їхня боєздатність була велика. Наступні королі в міру потреби збільшували їхнє число, яке доходило нераз аж до пятьдесятьох тисяч.

Людвик XIII. поміж найкращими частинами свого війська гордився часто т. зв. „Альзацьким курінем", що складався із двацятьох чет. Піхота наступного короля, Людвика XIV., що складалася з 94 ударних курінів, мала немале число чужоземних леґіонів. Поміж цими останніми славні були курінь князя Ґійома з Фірстембергу, зложені виключно з німців у 1665. році; леґіон князя де-Ме (швайцарський), більше відомий під назвою д'Ерляка, першого свого полковника — заложений у 1671. році; „Королівсько-італійський Леґіон", що складався з італійських добровольців, брав участь у пємонтських боях; швайцарські курінь д'Афрі, де-Бетенс, де-Буркі й головно курінь де-Безенвальд, що прославився в сицилійській війні; вальонський курінь де-Майї, ірляндський леґіон лорда Фіц-Джаймса (пізнішого маршала Франції); німецькі частини Ленка, Лее, Бервіка, Рута й інших генералів, яких імя записане на неодній сторінці французької історії.

Ці всі військові формації існували аж до 1738. р. дати, коли їх усіх розвязано й розпущено. Понад 60,000 вояків покинули на деякий час військову карієру, щоби по кількох роках знову знайтися в складі новозаложених сто курінів, у складі 600 людей кожний.

Початок панування Людвика XVI. застає велику скількість швайцарських частин, які невдовзі беруть участь у революційній боротьбі, причинюючись у немалій мірі до повалення короля й самого престолу. Більш здисципліновані й краще платені, ніж французькі частини, вони й не мали причини переходити на сторону „революційних безштанців" і свою вірність престолові заплатили дорого. Це були курінї Ернеса, де-Салліса, де-Соннеберга, де-Кастеллі, Дісбаха, Штайнера й Райнаха. Зпоміж інших чужоземних леґіонів того часу пораз перший зустрічаємо вже чисто бельгійський „Королівський курінь", з бельгійськими старшинами, та шведський „Королівський курінь", поміж старшинами якого знаходився шведський князь Ферсен, який через свою леґендарну вірність нещасливій королеві Марії-Антуанеті перейшов в історію та літературу.

Хоч у революційній добі вирізано велику скількість чужоземців, що їх уважано за собачих служак деспотичного режиму, всетаки не вирізано всіх, бо потребували їх уже в скорому часі до боротьби з наїзником, що, як хмара, заливав французьку територію. І якщо в той час ворога відперто, немала тут заслуга саме в цих леґіонах чужих наємників.

Наполеонівський період багатий у чужоземні частини. Безнастанні війни французького імператора поглитали щорічно багато тисяч вояцтва — на всіх полях боїв Европи. Але, як не дивно, є мало таких чужих леґіонів, яких імя перетривало цілу цю криваву епопею. Одинокий лише курінь німецького принца Гоґенльое пережив неспокійні й бурхливі часи Революції, Конвенту, Директорії, Консуляту й добу Наполеонівської Імперії, аж до початку 1831. року, коли то його розвязано, перетворюючи його в 21. курінь французької національної легкої піхоти, куди могли відтепер належати й французи і ново-натуралізовані чужинці.

В тому часі, нарешті, повстає „Чужоземний Леґіон", створений у північній Африці, до якого належать відтепер чужинці всіх націй, без ріжниці на своє походження й стан. Одинокий в історії чужоземних військових частин у Франції, він перетривав аж до сьогоднішнього часу, стаючи серед французького війська (в французьких кольоніяльних посілостях) одною з найбільш боєздатних еліт.

Щодо чужоземного війська-кінноти, воно існувало у Франції рівнорядно з чужоземними частинами піхоти, віддаючи, як і піхота, немалі прислуги французьким королям. Першими кінноточиками-наємниками були німецькі „райтери", які появляються у Франції за панування Людвика XIII. в р. 1635. Людвик XIV., який любив не тільки параду, але й дошкулювати своїм сусідам безнастанними війнами, формує немале число кінних курінів (німецький, бельгійський і інші), які в одному бої рішили справу перемоги найбільшого короля Франції. За панування пізніших королів чужоземна наємна кіннота була у великій пошані та моді серед самих французьких князів і шляхти. Кожний із них формував за свої власні гроші „похідні кінні курінї" (на національному принципі), які нераз служили свому власному панові, але й, як треба було, йшли з ним на службу й французькому королеві. Багато з них прославилися в різних боях, прославляючи водночас імя того, що його прапор і знамя носили на свому „переді", при звуках воєнних тамбурів.

Французькі королі брали радо до своєї ґвардії чужоземних кінноточиків. Відома ґвардія Людвика XVI., яка в перших днях французької революції відіграла немалу ролю підчас паризьких вуличних боїв. Велику ролю відіграв кінний курінь князя де-Льозена, який, створений у 1783. році, покрив себе славою в боротьбі проти французьких наїзників.

Останніми кінними частинами були швайцарські кінноточики, які творили прибічну королівську сторожу Шарля X. Розвязані королівським декретом дня 11. квітня 1830. року, вони заникають, а з ними й чужоземні військові формації.

Світова війна дала місце на французькій території новим леґіонам. Одначе ці базувалися на зовсім інших принципах і моралі. Далекі від наємного характеру попередніх століть, вони уявляли собою зародки армій поневолених народів, армій, які, хоч на чужій території, зброїно боролися по стороні Франції, яка за ними визнавала всі їхні національні принципи й права.

Подібні леґіони існують і тепер. Австрійський, польський, чеський. До поневолених народів належать і українці. Щож принесе для них дальший хід подій?... — („Українське Слово", Париж).

НА СТАНОВИЩІ В КИПЯЧІМ КІТЛІ.
Фредерик Стерлінґ, американський посол у Швеції.

ТРЕБА ДЕРЖАТИ ПРЯМО ГОЛОВУ!

Ану зробіть самі на собі пробу! Опустіть безнадійно голову так, щоб майже сховалася між раменами! Побудьте так хоч 5 хвилин. Ну, і чиж ваше думання не почало понижуватися? Чи не починаєте відчувати пригноблення? А коли ви пригноблені, гордо піднесіть голову, так, якби пів світу до вас належало! Ну, чиж і ваш настрій відповідно не змінився? Тож завжди держіть голову прямо, бо того і сама природа тіла вимагає для здоровля!

„ДО ОСТАННЬОГО ЖОВНІРА".
Карло Гамбро, президент норвезького парляменту, сказав оноді в Стокгольмі, що Норвеґія буде боротися проти Німеччини до останнього жовніра.

МУДРИЙ І ДУРЕНЬ.

Мудрий знає, що замало знає, —
Дурень знов чваниться розумом своїм,
Мудрий слухає, як хто навчає, —
Дурень за науку добру є гнівним!

Коли пани обідають.

Перед бідним студентом, що через свою вбогість не їв часто обіду, хвалиться багатий панок-дорбкевич, як він дбає про своє здоровля:

— Я — каже він — обідаю правильно в полудне, часом і перед полуднем, бо тоді обідають усі високопоставлені й багаті люди.

Йому у відповідь сказав іронічно студент:

— Помиляєтеся, пане! Знаю, що перед полуднем обідають зовсім бідні люди, в полудне підпанки, пополудні багаті пани, вечором міністри, але цісар аж на другий день. Я, очевидно, тримаю руку з найвищими достойниками та обідаю тоді, коли й вони, себто вечором, або аж на другий день.

УСУНЕННЯ ПЛЯМ З ЯҐІД.

Плями з яґід, а головно з малин та суниць, усувається у той спосіб: Напускається кілька крапель цитрини на пляму й добре натирається її. Опісля полочеться у кипячій воді, а потім переться у звичайний спосіб.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 19. квітня, в годині 7:30 ввечір, в домі, де все збори відбуваються. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо багато справ до вирішення. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівняли свої залеглости. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; П. Ярема, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 21. квітня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів прийти на ті збори. — М. Романюк, предс.; К. Глосніцька, кас.; Г. Тимчій, секр.

ЛОРЕЙН, О. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 50., відбудуться 21. квітня, в годині 1. пополудні, в гали 2545 Іст 33. Стр. Проситься членів прийти на збори. — М. Шемичик, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 83., відбудуться в неділю, 21. квітня, в годині 1. пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Норт Френклин ул. Проситься членів прибути начас на ці збори, де є багато важних справ до полагодження. Довгуючих членів проситься прибути й вирівняти свій довг. — С. Чорномаз, секр.

ПАССАЙК, Н. ДЖ. місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться 21. квітня, в 2. год., в гал. церковній, 47 Говп Ев. Усі члени обовязково мають явитись на збори а довгуючі заплатити свій довг, бо коли не прийдуть і не заплатять, то будуть суспендовані. Отож для довжників пересторога, щоби потім не нарікали, що їх суспендовано. — В. Бродський, предс.; М. Табачук, секр.-кас.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Чергові збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в суботу, 20. квітня, як звичайно, в годині 7:30 вечером, в домівці У. Д. Клюбу, 31-14 Гренд Ев. в Асторії. Довгуючі члени, або такі члени, котрі задля важних перепон не можуть прибути в означеному час на збори, можуть вирівнювати свої приналежности на руки місцевого секретаря перед зборами або після зборів у клюбовій домівці в кожну суботу, чи неділю, між годиною 6. й 8. вечером. — Іван Сидор, голова; А. Климишин, скарбник; Михайло Беля, секретар.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Квартальні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 241., відбудуться в неділю, 21. квітня, в годині 1. пополудні, в гали церковній. Проситься членів прийти і вирівняти свої залеглости. — Уряд.

БРИДЖПОРТ, КОН. Збори Тов. Січи, від. 59., що мали відбутись в суботу, 13. квітня, відбудуться в суботу, 20. квітня, в годині 7:30 вечером, в гали під церквою. Проситься членів прибути начас, бо є важні справи до порішення, а головно вибір делегата на Укр. Конгрес до Вашингтону. — Іван Глива, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 117., відбудуться в суботу, 20. квітня, в годині 8. ввечір, в салі під ч. 30 Іст 7. вул. Проситься всіх членів прийти на ті збори, бо є важні справи і контр. комісія здасть справоздання за 3 місяці. Проситься довгуючих членів вирівняти залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу або вписати свої діти, нехай зголоситься на збори. Вступ вільний. Член, що не явиться на збори, заплатить кару після ухвали. — П. Зюбрицький, предс.; Н. Чудакевич, рек. секр.; Т. Гнатів, кас.; Гр. Стефанишин, фін. секр.

ВАЛІНГФОРД, КОН. Місячний мітінг Тов. Січ, від. 54., відбудеться 23. квітня, в домі А. Маланчука, 453 Норт Мейн Ст. у Валінгфорд. На цей мітінг повинні позмозі явитися всі члени, бо буде читання товариського статуту, а також буде обговорена справа Конгресу. Початок мітінгу в годині 8. вечером. — М. Дмитерко, предс.; Б. Салабай, кас.; А. Маланчук, секр.

ВАЛЬТЕР ҐРІҐАЙТІС,
диригент оркестри й хорів у виставі Лисенкової опери „Тарас Бульба" в нюйорській Мекка Авдиторіюм у неділю, 21. квітня.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Звичайні місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 73., відбудеться в неділю, 21. квітня, в годині 1. пополудні. Взивається усім членів прибути на збори, бо є справи до рішення, як також вибір представника на конгрес, а ще важнійшою справою є для членів і урядників: передконвенційна кампанія за нових членів до У. Н. Союзу і Товариства. — Відділовий уряд.

АРНОЛД, ПА. Квартальні збори від. 396. відбудуться в неділю,, 21. квітня, в годині 3. пополудні, в Домі Народнім. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, явитися на ці збори, бо є важні справи до полагодження, як звіт фін. секретаря за останніх три місяці і справа довжників, як рівнож справа Конгресу, що має відбутись 24. травня у Вашингтоні. — Василь Кузьмиха, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Володимира, від. 105., відбудуться в неділю, 21. квітня, точно в годині 3. пополудні, в галі Української Громади, 2051 Ровен ул. Не забувайте на свої місячні вкладки. Члени довгуючі повинні прийти і вирівняти свої залеглости. — М. Мельник, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85., відбудуться в неділю, 21. квітня, в 1. годині пополудні, в Юнїй Гал, Норт Вайомінг ул. Кожний повинен прийти начас, не спізнюватися. Члени, котрі довгують, повинні звернути свій довг, щоби не нарікали, як будуть суспендовані. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться в неділю, 21. квітня, в 2. годині пополудні, 803 Фронт Ст. Проситься прийти на означений час, бо маємо деякі важні справи до полагодження. Також просимо тих що люблять спізнатися зо своїми вкладками, щоби того місяця заплатили начас, бо розмети засилаємо на 25 квітня з тої причини, що будемо мати 3 дні свят. Старайтеся всі заплатити начас так, щоби ніхто потім не нарікав, як буде суспендований. Памятайте, члени, що ви одобрюєте статут, але й вам треба після статуту поступати. — Н. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОН. Збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в суботу, 20. квітня, в годині 7. ввечір, в гали церковній, 127 Парк ул. Проситься усіх членів прибути начас, бо на тих зборах буде присутним гол. предсідник Союзу, добр. Мурашко. Повинністю є кожного, як члена так і членкиці, бути присутним і вислухати усіх справ, які будуть рішатись на тих зборах. — П. Воляник, предс.; О. Гіна, кас.; М. Сампара, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., відбудуться в неділю, 21. квітня, точно в годині 5. пополудні, в церковній гали на Грінвіч Ев. Просимо всіх членів і членкиць приходіть на збори, бо є важні справи до полагодження, як рівнож буде обговорена справа делегата на всеукраїнський Конгрес до Вашингтону. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівняли свої залеглі вкладки. Проситься членів і членкиць, щоби не забували за нових членів, старалися приєднувати до Батька, У. Н. Союзу! — Василь Карий, предс.; Василь Бланчук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

МІЛВСКІ, ВІС. Квартальні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103., відбудуться в суботу, 20. квітня, в годині 7. вечером, в церковній галі, 1231 Скат Стр. Проситься всіх членів і членкиць, місцевих і позамісцевих, прибути на означену годину, бо маємо важні справи до полагодження. Буде квартальне справоздання контр. комісії. Довгуючих членів напоминається прийти на збори та вирівняти свої залеглі довги, щоби потім не нарікали, що мене урядники суспендували. Вам подається до відома щомісяця в часописі „Свободі" і' то вам нічого не помагає. Отже прийдіть всі і зо собою нових членів і дітей приведіть, а ми впишемо до У. Н. Союзу. — Т. Танін, предс.; П. Стецик, кас.; Т. Барсук, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Ст. Мельничука, від. 331., відбудуться в неділю, 21. квітня, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів, старших і молодших, прийти на ці збори, бо є багато справ до полагодження. Рівнож буде обговорена справа делегата на всеукраїнський Конгрес до Вашингтону. — А. Романюк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Сестрицтва Н. З. П. Д. Марії, від. 112., відбудуться в неділю, 21. квітня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Проситься всіх прийти на збори, бо будемо мати важні справи до полагодження. Будемо мати справоздання з кардварті і маємо вибрати делеґатку з нашого відділу. Просимо, щоби не бракувало ані одної членкиці на зборах, бо це важна справа. Також пригадуємо довгуючим вирівняти свої залеглі довги, щоби до того не прийшло, аж до суспендування. — Марія Ліско, предс.; Катерина Габрівська, фін. секр.; Софія Лазука, кас.; Домінійка Романович, рек. секр.

УСУВАННЯ ПЛЯМ З ЙОДИНИ.

Плями з йодини на одежі дадуться легко усунути, коли місце на одежі, де знаходиться пляма, занурити на якийсь час у молоці. Пляма незабаром зникне.

ЗГАДАНИЙ ПО СМЕРТІ.
У недавнім бою між німецькими й англійськими фльотами коло Норвегії згадувано великий англійський кружляк „Рінави", про котрий давніше говорено, що його затоплено.

СКЛО, ЩО НЕ ТРІСКАЄ ВІД УДАРУ

Є вже тепер і таке скло, що трохи погинається й не тріскає, коли його вдарити. Вживають його тепер особливо для вікон в автах. Таке скло складається з двох тоненьких шиб, між які вставлена прозора та гнучка пластинка, вироблена із згущеної ацетилени. Розуміється, що обидві шибки так щільно приклеєні до гнучкої пластинки, що між ними, що творять разом одно стійне скло. Коли в таке скло вдарить щось тверде, то воно трошки подасться. А коли навіть і тріснє, то не розлітається, бо кожний кусок цілко приліплений до ацетиленової пластинки.

СКРУЧУЮТЬ КОСТІ МЕТАЛЕВИМИ ШРУБАМИ

Вже випробувано, що можна скручувати поломані часті костей у людині й металевими шрубами, але зо спеціяльного сплаву металів. От, наприклад, часом кість зломиться й надщербиться. В такому випадку треба „залатати" вищерблене місце кістю з іншого місця тіла, або з іншого пацієнта. І власне таку вставлену частину кости треба прикручувати шрубками. Шрубки для цього виробляють от з якого сплаву металів: 95 і сім десятих проценту магнезії, 4 проценти алюміну й три десятих проценту манґану. Такі шрубки з часом тіло розіде своїми кислотами і з них у тілі і сліду не остається.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 12. квітня 1940. року рано в Вілмінгтон, Делавер, помер наглою смертю довголітній член Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247. У. Н. Союзу,

ДМИТРО КАЧМАР.

Покійний родився дня 15. серпня 1888. року й прожив 52 роки. Родився в селі Передільниця, пов. Добромиль, Галичина, Україна. До У. Н. Союзу приступив дня 18. січня 1918. Покійний оставив жену Марію, три сини і одну доньку.

Похорон відбувся в понеділок, 15. квітня 1940, з дому жалоби, до української православної церкви, відтак на вічний спочинок на Ревню Цвинтарі.

Вічна Йому память! Вільна земля Вашингтона най буде Йому пером!

Петро Сас, секр.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

ДІТРОЙТ, МІШ., І ОКОЛИЦЯ
о. ІВАН Г. БОЙКО говорить що неділі від години 9:15 до 9:30 вечером зо стації W.J.B.K 1500 K.c., Дітройт, Міш. 86,90

ШУКАЮТЬ ЗАНЯТТЯ

ЧОЛОВІК І ЖІНКА, без дітей, вже в старшім віку, що мали свою фарму й її стратили, тепер пошукують роботи на фармі. Просимо писати на адресу: 84,7,90
YUSTYN NYCHESNY,
220 Second St., Elizabeth, N. J.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

Самотна 51-літна власниця малої фарми пошукує старшого чоловіка (не більше 60 літ) до господарства. Голоситись листовно до:
ANNA KOREIBA,
Box 76 Campau, Port Huron, Mich.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(14

Зосперед своїх вояків Мунго, як провідник, перший кинувся на Тарзана. Він добув угору меча, вимахуван ним і так прямував до пана нетрів. Тарзан тимчасом спокійно очікував його зближення. В повітрі свиснув меч Мунґа. Але Тарзан впору ухилився. Водночас він закликав до слона: „Іди, Малоку!"

Миттю послухав Малок Тарзана і рушив уперед, напроти торських вояків. Ті розскакувалися перед ним, мов переляканi курчата. Але слон не щадив їх. Кого попав, ударив трубою так, що вони падали від ударів. Тарзан тимчасом розправлявся з Мунґом. Від пустого замаху Мунґо втратив на хвилю рівновагу.

Тарзан використав ту хвилю і наче дикий кіт скочив йому на спину. Його руки замкнулись на карку Мунґа. А ноги оперезали торського силача так, що заперли віддих. Даремно він вимахував мечем. Меч був тепер лездатний. Тому він кинув його, а сам упав на землю, щоб так із себе струсити Тарзана.

Падаючи на землю, він дозволив Тарзанові увільнити ту скількість сили, яку той витрачував на тиснення Мунгового шлунка і звернути її всю на карк. Тарзан умів переносити свою силу з одних частин тіла на други. Тепер він всю свою силу звернув у руки. Карк Мунґа почав чимраз більше гнутись. Далі тріс його хребет. Мунґо сконав.